

TEATRUL, focar de inițiativă și animație culturală

Valorile artistice în slujba unei politici culturale generoase

Cortina s-a lăsat, luminile s-au stins, publicul părăsește sala. Urmează *rondul de noapte* al pompierilor și cutia cu minuni numită TEATRU este zăvorâtă până a doua zi... În afara orelor de incandescență ale spectacolului, pulsul venerabilei instituții pare a înregistra o linie calmă și cuminte. Ceea ce, evident, este departe de adevăr. Înțeles tot mai mult ca un factor de iradiație culturală complexă, teatrul și-a diversificat spectaculos modalitățile de realizare a actului educațional; de altfel, se pare că procesul încă este în curs, instituțiile de spectacole descoperind, la modul cel mai propriu, mereu alte posibilități de implicare în viața spirituală a zonei în care acționează. Nu știu când și cum a înțeles teatrul că poate exprima mai mult și mai divers dacă izbuteste a se desprinde, uneori, de scîndura scenei. Înaintașii, fascinați de miracolul reprezentăției, trăiau din plin bucuria de-o seară și nu îndrăzneau a crede, în celălalt secol, c-ar putea aștepta de la teatru mai mult decît... teatru. Dar, la urma urmei, este întru totul îndreptățită ieșirea către zone culturale adiacente și utilizarea unor unelte oarecum străine celor tradițional atribuite scenei? Întrebarea are valoare pur retorică, întrucît răspunsul este un evident și necondiționat *da*. Mai întîi, fiindcă un teatru înmănușează *personalități* de valoare, ce pot onora un rol nu numai pe scenă, ci și în cadrul mai larg al unei politici culturale

deschise și generoase. (Parcurgînd documentele Teatrului Național „Vasile Alecsandri”, se poate constata că, de-a lungul deceniilor, aproape toate marile personalități ce au ilustrat cultura ieșeană au fost, într-un fel ori altul, legate de Național — unele lucrînd direct în interiorul instituției, altele făcînd parte din comitetele de lectură etc., etc. Era pur și simplu imposibil de conceput destinul cultural al Iașului în afara trudei „pe toate fronturile” a unui Octav Botez, Mihail Sadoveanu, G. Ibrăileanu, Al. Philipide, Iorgu Iordan, Andrei Țuțea — ca să citez doar cîteva nume dintr-o listă pur și simplu formidabilă!) În al doilea rînd, deoarece multe dintre manifestările inițiate vin ori în pregătirea, ori în prelungirea actului teatral ca atare. Un cenaclu de dramaturgie ce dezbate texte noi în spectacole-lectură pregătește viitoare premii absolute și implică nemijlocit publicul în construirea și constituirea repertoriului. (Trebuie să menționez aflate acum pe afișul Naționalului ieșean au fost aduse pe scenă la propunerea Cenaclului; nu-i mai puțin adevărat că alte texte supuse discuției n-au întrunit aprecieri favorabile, dar aceștia-i rolul Cenaclului — să dezbată, să aleagă, să propună și, la fel de legitim, să respingă.) Ca avînd de asemenea rol de *pregătire*, de data aceasta a publicului larg, în vederea receptării avizate a demersului artistic, înțelegem conferințele, simpoziioanele și celelalte manifestări organizate de către Muzeul teatrului, desigur, cu sprijinul instituției, ce e obligată să asigure un patronaj spiritual. Publicul ieșean, competent și exigent, cuprinde zone în permanentă împropășire (studenții, de pildă), și nicidecum nu se va putea considera încheiat procesul de formare a culturii teatrale, oricît și orice s-ar fi întreprins pînă la un moment dat. Caietul „Arlechin”, ajuns la cel de-al 15-lea număr și distins recent cu Diploma revistei „Tribuna”, vine cu partea sa de

contribuție, adresându-se, de regulă, oamenilor de teatru — în rîndul cărora includem și spectatorul avizat, interesat de viața teatrală de pretutindeni și dornic să fie la curent cu evenimentul dramatic ori spectacologic înscris în rîndul valorilor certe. Spectacolul-dezbateri (modalitate mai puțin utilizată în ultimele luni — de unde și necesitatea programării grabnice a reprezentațiilor urmate de discuții) ne-a adus, de multe ori, validări și certitudini, și ne-a pus în fața unor întrebări nu totdeauna comode, dar, să recunoaștem, legitime.

Să mai menționăm, nu numai de cînt, într-o ordine a importanței, cît pentru a încerca necesara trecere în revistă, spectacolele-evocare (de real interes s-a arătat cel consacrat lui Ștefan cel Mare, în cadrul atît de sugestiv al Muzeului de

istorie a Moldovei), apoi expozițiile de artă plastică (în fiecare lună este programată o nouă expoziție), inițiativele privind sprijinirea și stimularea artiștilor amatori (întreg personalul artistic a fost repartizat în comunele județului), integrarea unor amatori evidențiați în „Cin-tarea României” în spectacolele Naționalului — și tot așa mai departe, în ideea că TEATRUL trebuie să fie tot mai mult un factor de inițiative și animație culturală. Rămînînd, în același timp, convingi că gama posibilităților este departe de a se fi epuizat și că, desigur, este... loc pentru mai bine !

Mircea Radu IACOBAN
directorul Teatrului Național
„Vasile Alecsandri” din Iași

Noi și varlate modalități de dialog

Artă de sine stătătoare, teatrul — cum bine se știe — a fost considerat mult timp numai în funcție de spațiul în care se exercită. Sala de spectacol, scena erau — și sînt — locul privilegiat, în care acesta trebuie să-și justifice existența. În afara perimetrului respectiv, el părea să-și piardă forța și chiar rațiunea de a fi, precum, în mitologia clasică, Anteu, care, desprins de pămînt, își pierdea puterile. O ațare perspectivă, deși pe deplin îndreptățită, rămîne totuși îngustă, pentru că nu ia în seamă posibilitățile educative, de ordin cultural mai larg, care stau la îndemîna teatrului, cu puternicul său impact asupra conștiinței oamenilor. Cu atît mai mult în epoca culturii de masă și a societății noastre socialiste, cînd formarea conștiinței omului nou, multilateral dezvoltat, pune în fața teatrului îndatoriri multiple.

Fără să renunțe la marile sale virtuți, a căror realizare numai scena o poate asigura, teatrul și-a extins mult, în ultimii ani, formele de activitate, devenind

un factor de animație culturală. El descoperă și propune noi modalități de dialog, găsește forme specifice de apropiere de inimă și cugetul omului zilelor noastre, manifestîndu-se ca un organism viu, dinamic, pentru a putea răspunde astfel în mod cît mai activ cerințelor societății.

Departă de a constitui o excepție în viața noastră teatrală, activitatea Teatrului Giulești, de peste trei decenii, poate fi, totuși, un exemplu grăitor de preocupare pentru instituirea unui astfel de climat cultural.

Prin profilul său specific de teatru popular, în sensul major al termenului, adică de înaltă ținută cultural-educativă și în același timp de largă accesibilitate, Teatrul Giulești a fost, este și va fi obligat să recurgă la o mare diversitate de mijloace și modalități pentru îndeplinirea unui astfel de deziderat programatic, atît în ce privește activitatea sa fundamentală — realizarea spectacolelor —, cît și prin organizarea unei serii de acțiuni complementare.

Toate aceste aspecte, în cazul Teatrului Giulești, sînt condiționate reciproc, constituind un tot unitar.

Repertoriul este abordat într-o viziune largă, cuprinzătoare, fără limită de genuri, stiluri, epoci etc., piesele fiind unite